
Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2020:1y

Några offentlighetsfrågor

Kyrkorättsnämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2020:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 1 Några offentlighetsfrågor och motion 2020:26

Skaderekvisit

Kyrkorättsnämnden tar först upp frågor om de skaderekvisit som föreslås i ändrade 8 § respektive i nya 8 b §.

I 8 b § föreslås ett förbud mot att röja uppgifter om Svenska kyrkans ekumeniska och interreligiösa förbindelser. I kommentaren till bestämmelsen sägs att ”med begreppet förbindelse förstås såväl alla stadier av dialog som övriga typer av relationer”. Vidare anges att bestämmelsen är avsedd att kunna tillämpas på alla nivåer inom Svenska kyrkan. Det kan därmed sägas att nära nog allt ekumeniskt arbete omfattas av bestämmelsen. I kyrkostyrelsens skäl för sitt förslag är det i stor utsträckning ekumeniska dialoger som lyfts fram som det som kan behöva skyddas. Det sägs att för att ”samarbeten och dialoger ska ge önskade resultat kan inte alla uppgifter som hanteras i dessa sammanhang vara offentliga”. Den skrivningen pekar snarast på att det är offentlighet som ska vara huvudregeln.

I 8 § föreslås beträffande skydd för uppgifter i kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission ett rakt skaderekvisit. Detta innebär, såvitt gäller paragrafens första stycke, ingen förändring i förhållande till det som redan gäller.

Det samarbete som sker inom den internationella verksamheten för mission och diakoni bör i stor utsträckning kunna definieras som ekumeniska förbindelser. Det gäller dock inte för alla samsamarbetsorganisationer eller till sådana närstående organisationer. Detta torde innebära att i de fall det är fråga om en ekumenisk samverkan blir bestämmelserna i nya 8 b § tillämpliga. En bestämmelse som mer specifikt reglerar ett förhållande har företräde framför bestämmelser av mer allmän karaktär. Det är tveksamt att på detta sätt kunna få en uppdelning av samsamarbetsorganisationerna i 8 § som medför att det gäller olika skyddsbestämmelser beroende på vilken slags samsamarbetsorganisation det är fråga om.

Det finns enligt kyrkorättsnämndens mening goda skäl för att, med den vida förståelse av ”ekumeniska förbindelser” såväl i fråga om vad som ligger i begreppet förbindelser som i att de avser alla delar av Svenska kyrkan istället för ett omvänt skaderekvisit ha ett rakt skaderekvisit i 8 b §. Detta bör kunna ge tillräckligt skydd för att kunna föra dialoger och i övrigt upprätthålla ekumeniska förbindelser på ett förtroendefullt sätt. Det medför också att samma skaderekvisit gäller för det som regleras i 8 § respektive i 8 b §.

Klagomålshantering

I nya 8 a § finns bestämmelser om förbud mot att röja uppgifter hänförliga till klagomålshantering inom Svenska kyrkans internationella verksamhet för diakoni och mission. Denna ”klagomålshantering” är i övrigt inte alls reglerad i kyrkoordningen. Detta till skillnad från annan hantering av klagomål eller liknande där det sedan tidigare finns bestämmelser om förbud mot att röja vissa uppgifter. Det gäller i fråga om

den formella hanteringen av klagomål på präster och diakoner och vid överklagande av beslut. I 54 kap. 4 a § finns förbud mot att röja personliga uppgifter i kyrkans tillsyns- och överprövningsverksamhet. Förbudet upphör dock om en annars skyddad uppgift tas in i ett beslut av tillsyns- eller överprövningsorganet. För den i kyrkoordningen redan reglerade "klagomålshanteringen" gäller att det fattas beslut i ett behörigt organ och att detta beslut blir offentligt. Det finns bara bestämmelser till skydd för enskilda personliga förhållanden men inte för Svenska kyrkan. Det torde dock stå klart att mycket som behandlas vid domkapitlets tillsyn av präster och diakoner är av den karaktären att det genom att negativt påverka förtroende och anseende kan sägas skada Svenska kyrkan. Genom föreslagna 8 a § synes såväl sådana klagomål som slutligt bedöms som befogade eller som obefogade kunna undantas från offentligheten för de fall de anses skada Svenska kyrkan. Ett befogat klagomål kan ofta anses vålla skada. Ett förbud som anger att en uppgift får röjas bara om det står klart att det kan ske utan att det är till skada för Svenska kyrkan står inte i överensstämmelse med den kyrkliga offentlighetsprincipen och inte heller med första meningen i inledningen till kyrkoordningens tolfte avdelning om handlingar och register: "Det öppna samtalet och den fria granskningen av Svenska kyrkans verksamhet är av avgörande vikt." Skaderekvisitet i andra stycket i 8 a § bör under alla omständigheter ändras till ett rakt sådant.

Konsekvent begreppsanvändning m.m.

I nya 8 b § talas i första stycket om "Svenska kyrkans ekumeniska och interreligiösa förbindelser", i andra stycket om "ekumenisk och interreligiös verksamhet" och i nya 15 b § om "förbindelser till andra kyrkor och samfund". Såvitt kan utläsas av kommentarerna till bestämmelserna avses med de olika uttrycken samma sak. För att det inte ska uppstå oklarhet beträffande detta bör genomgående samma terminologi användas.

I 8 § andra stycket bör "hänförlig" bytas mot "hänförliga" eller, i linje med vad som står i 54 kap. 4 och 6 §§, "som hänför sig".

Hur länge förbud kan gälla

I kommentarerna till 8–8 b §§ sägs att förbuden mot att röja uppgifter får antas ha upphört senast efter sjuttio år såvitt gäller en enskilda personliga förhållanden och i övrigt senast efter femtio år. Det finns inga direkta motiv för dessa tidsgränser. Det framgår dock av förarbeten till kyrkoordningen att motsvarande kommentarer som fanns med när kyrkoordningen först utarbetades, hämtades från de bestämmelser i dåvarande sekretesslagen (1980:10) som regleringen i kyrkoordningen anknöt till. I sekretesslagen liksom i gällande offentlighets- och sekretesslag (2009:400) anges direkt i bestämmelserna i högst hur många år sekretess för en uppgift i en allmän handling gäller. Trots att det inte är fråga om direkt motsvarande bestämmelser kan noteras att i 15 kap. 1 § om utrikessekretess i offentlighets- och sekretesslagen stadgas att för uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst fyrtio år.

I skrivelsen anger kyrkostyrelsen att den har uppmärksammat att det finns behov av en samlad översyn av kapitel 54 i kyrkoordningen. Vid en sådan samlad översyn kan finnas anledning att överväga frågor om längsta tid som förbud att röja uppgifter ska kunna gälla och om detta är något som bör regleras eller kan överlämnas till den praxis som kan komma att utvecklas.

Motion 2020:26

I motion 2020:26 föreslås, som det får förstås, att 54 kap. 8 § ska kvarstå oförändrad och att nya 8 a och 8 b §§ inte ska införas i kyrkoordningen. Det bör noteras att det i

kyrkostyrelsens skrivelse finns förslag till en ny 15 § i vilken krävs följdändringar vid bifall helt eller delvis till förslagen i motion 2020:26.

Uppsala den 17 september 2020

På kyrkorättsnämndens vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Närvarande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Stig Eriksson, Mattias Benke, Bengt Kjellgren, Manilla Bergström, Anna-Lena Järvstrand, Lotta Lind, Mats Törnered och biskop Eva Nordung Byström.